

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

студенти гр. Ф-91 Голенка Р. А., Довбня Р.Я.

Банківська ліквідність є необхідною умовою успішної діяльності комерційних банків, важливим показником роботи фінансової структури, тому керівництво банку повинно забезпечувати відповідність цього показника встановленим нормативам, адже в іншому випадку банк не зможе виконувати свої первинні функції.

Аналіз вітчизняної банківської практики свідчить, що прорахунки у стратегії управління ліквідністю є однією із головних причин виникнення проблем банків, що призводять до банкрутства, що актуалізує дослідження ліквідності банків у кризових економічних умовах.

Сутність проблеми ліквідності полягає в тому, що попит на ліквідні кошти рідко дорівнює їх пропозиції в будь-який момент часу, тому банк постійно має справу або з дефіцитом ліквідних коштів, або з їх надлишком. Основною проблемою дефіциту ліквідності є втрати банками наявних та потенційних вкладників, а значить зменшення банківських ресурсів. Крім того порушення нормативних вимог центральних банків накладає додаткові обмеження на діяльність банку.

Проте зворотній зв'язок ліквідності та прибутковості активів свідчить, що надмірна ліквідність може викликати зменшення прибутковості операцій, адже найбільш ліквідні активи не генерують доходів.

Ефективність процесу управління банківською ліквідністю оцінюється за двома основними характеристиками: швидкістю перетворення активів у грошову форму і задоволення потреби в готівкових коштах (часовий компонент) та вартістю підтримки певного рівня ліквідності (вартісний компонент). Адже найбільш стабільні джерела коштів потребують найвищих витрат, а найбільш ліквідні активи — непрацюючі та низькодохідні. Перед менеджментом банку постає завдання пошуку оптимального співвідношення між активами і зобов'язаннями як з погляду забезпечення потреб ліквідності, так і щодо їх доходності та вартості.

Традиційно виділяють декілька основних варіантів вирішення даної проблеми, що реалізуються вибором певної стратегії управління ліквідністю. У практичній діяльності банків виділяють:

1. *Стратегію трансформації активів* (управління ліквідністю через активи). Традиційний та найпростіший підхід, що передбачає нагромадження високоліквідних активів, які за умови зростання попиту на ліквідні засоби будуть продаватися до задоволення абсолютної потреби у грошових коштах. Стратегія трансформації активів оцінюється як менш ризикова порівняно з іншими, але одночасно і досить дорога з погляду вартості.

2. *Стратегія запозичення ліквідних коштів* (управління ліквідністю через пасиви), зміст якої полягає у залученні необхідної кількості коштів, для покриття активів у разі виникнення попиту на грошові кошти. Управління ліквідністю через управління пасивами оцінюється як найбільш ризикова стратегія, оскільки супроводжується підвищенням ризику зміни відсоткових ставок та ризику доступності запозичених коштів.

3. *Стратегія збалансованого управління ліквідністю* (через активи і пасиви) передбачає поєднання елементів двох попередніх, тобто частина попиту буде задовольнятися через нагромадження високоліквідних активів, а решта – за рахунок проведення операцій залучення коштів [2].

Через високу вартість стратегії трансформації активів і значну ризиковість стратегії запозичення більшість банків зупиняють свій вибір на компромісному варіанті управління ліквідністю – стратегії збалансованого (одночасного) управління і активами, і пасивами.

Кожна з даних стратегій має свої переваги та недоліки, і конкретний вибір визначається характеристиками банківського портфеля, станом фінансових ринків, особливостями зовнішнього середовища.

Основною проблемою вітчизняних банків є те, що попит на ліквідні кошти рідко дорівнює його пропозиції, тому постійно виникають проблеми з дефіцитом ліквідних коштів або з профіцитом [1].

Отже, для досягнення стабільної роботи та підвищення ліквідності комерційних банків необхідно вживати заходи з посилення моніторингу за фінансовим станом банків, брати активну участь у рекапіталізації деяких банків, стимулювати їх до покращення якості управління ризиками, удосконалення кредитних процедур. При проведенні рекапіталізації банків регулятивним органом необхідно зробити все можливе для пошуку приватних вітчизняних або зарубіжних інвесторів, які готові проводити санацію проблемних кредитних установ. Український банківський менеджмент є недосконалим, і тому банкам України необхідно переймати досвід розвинених зарубіжних банків.

Науковий керівник: доц. Скляр І. Д.

1. Міщенко В. І. Ліквідність банківської системи: економічна сутність, структура і методологічний підхід до аналізу / Володимир Міщенко, Анжеліка Сомик // Вісник НБУ. – 2008. – №11. – С. 1-9.

2. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент у банку : Підручник. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : КНЕУ, 2004. – 468 с.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 4. – С. 288-290.